

Aleksandar Hemon: Člověk odnikud (7. kapitola)

Na obzoru se kupila zlověstná černá mračna věštící bouři. Moře vytrvale olizovalo rezavé boky lodě - nesla jméno Pamjat' - s palubou plnou zoufalých mužů, důstojníků i obyčejných vojáků, kterým už nezbývalo nic než jejich čest, dosud oděných v neposkvřených uniformách a šířících kolem sebe slabou vůni transsibiřské železniční dráhy.

Důstojnické paničky, samé vznešené dámy, polykaly slzy a mávaly svému věrnému služebnictvu, které stálo seřazeno na břehu jako chór v řecké tragédii a nenávidělo bolševiky ještě víc než jejich panstvo. Mezi cestujícími procházel mladý kapitán a zdvořile žádal dámy, aby se vzdaly zbytečných zavazadel, a většina jich uposlechla - co na tom teď záleželo? Na kalné hladině se pohupovaly kožichy za miliony rublů, vypadaly jako chciplé krysy. Mezi potápějícími se kožešinami a kufry malátně hrabal tlapkami malý psík; pronikavě štěkal a zvolna ztrácel sílu, až klesl ke dnu. Spolu s ním klesala i naše srdce.

Konečně Pamjat' vyplula. Zraky všech se nemohly odpoutat od překrásných břehů, svěžích lesíků a zvlněných hor pod oblačnou oblohou: to byla naše zem, matička Rus. Všichni jsme plakali, ženy i muži, a vlny smáčely boky lodi, jako by to byl oceán slz. Stál jsem na přídi, vítr z Pacifiku mi šlehal do tváře [dotkne se své jizvy] a Vladivostok za mnou se ztrácel v mlze. Věřte mi, že jsem se rozhodoval, jestli se mám zastřelit, vyprázdnit svou hlavu i své srdce, k čertu se vším, k čemu je takový život, sestřičko, k čemu je život bez Rusi. Pak jsem ale uslyšel svoje muže zpívat, hlubokými zvučnými hlasy, z hloubi široké ruské duše, zpívat tak, jak ještě nikdy nikdo nezpíval. „Nezavírej oči, matičko Rusi, teď není čas spát.“ A to mi dodalo sílu. Nezastřelil jsem se, a teď jsem tady v Šanghaji, živý a zdravý, i když byly dny, a tohle je jeden z nich, kdy jsem litoval, že jsem si tehdy na palubě Pamjati nevystřelil mozek, s posledním pohledem upřeným na ruskou zem.

Tak vyprávěl Jevgenij Pick - kapitán Pick - bývalým ruským princeznám a bývalým kněžnám a bývalým obyčejným měšťkám bez titulu, které teď živořily v Šanghaji jako prostitutky, barové tanečnice případně švadleny. Poslouchaly ho s horkými slzami dojetí v ruských očích a přitom hladily svého nového místního psíčka, až ho to bolelo, jak měly ruce zhrublé nezvyklou prací, a pejsek se jim vykroutil z klína. A ani si nevšimly, jak se kapitánova mrštná dlaň sune po jejich stehnech výš a výš, až úplně nejdál, a on jim nikdy za nic nezaplátil.

Opilým bývalým ruským důstojníkům, kteří v Šanghaji přežívali jako tělesní strážci nebo vymahači dluhů (anebo nepřežívali vůbec) a kteří měli sklony utápět svou nostalgii ve vražedně laciné vodce, vyprávěl o šavli, kterou mu na smrtelné posteli daroval otec, kozácký velitel. Donutil ho na tu šavli odpřisáhnout, že bude bránit matičku Rus a její čest až do svého posledního dechu. A právě touhle šavlí (která teď leží v zastavárně, dodal, a čeká na lepší časy) stál v roce 1919 hlavu jistému židobolševikovi ve Smolensku. Někdy vzal meloun a jal se předvádět, jak hlava dokonalým obloukem („jako duha“) prolétla vzduchem a dutě přistála na zemi. Posluchačům se jeho žertíky moc líbily a objednávali kapitánovi další vodku. Ten pak svým nožem se střenkou z šípkového kořene meloun rozřízl a společně se cpali jeho růžovou dužinou, vydlabávali ji rukama a po každé sklenici vodky se kolem dokola líbali. Propadli zcela kapitánovu kouzlu a jako zmámení společnými vzpomínkami a alkoholem poslouchali, jak ho v roce 1914 zajali Němci a jak jim utekl - prostě odešel z vězení, poté co hromovým hlasem poručil dozorcům, aby mu odemkli bránu, a oni to museli udělat a ještě mu zasalutovali, protože i v přesile a po zuby ozbrojení měli z opravdového Rusa strach. Němci ho pak zajali ještě desetkrát a on jim desetkrát utekl - tady se vždy udeřil pěstí do prsou a zvolal: „Mysleli si, že jsem vtělený ďábel!“ a přítomní propukli v pyšném řehotu, jaký že ďábel je našinec Rus. A pak se dal Pick do zpěvu: „Nezavírej oči, matičko Rusi, teď není čas spát,“ a oni se dali do pláče, jako plakali, když opouštěli Vladivostok. Často se stávalo, že si banda vrávorajících ruských vlastenců posadil Picka na ramena a odnesla ho do svého oblíbeného bordelu nebo opiového doupěte, kde se na něj složili, aby mohl, pravda jen dočasně, ulevit svému raněnému ruskému srdci.

Kyjev, září 1900 - Šanghaj, srpen 2000

přeložila Zuzana Mayerová